

Cyprus

Traditie wijst de toekomst de weg

TEKST:
KEES VAN LEEUWEN

Ik moet eerlijk toegeven dat ik nog niet zo lang geleden weinig wist van wijnbouw op Cyprus. Een paar kort op elkaar volgende gebeurtenissen zouden daarin verandering brengen. Orestis Tsiakkas, een bevlogen jonge wijnmaker uit Cyprus, schreef zich in voor een van onze internationale masterprogramma's. Hij vertelde enthousiast over de wijnbouw in zijn land. Een tijdje later liep een van mijn Franse studenten stage op het bedrijf Zambartas op Cyprus. In haar stageverslag las ik dat daar druivenrassen werden geteeld die twee tot drie weken na mourvèdre worden geoogst. Dat had ik nooit voor mogelijk gehouden: mourvèdre wordt algemeen beschouwd als het druivenras dat het laatst rijpt. Het prikkelde mijn interesse. In juli 2019 ontmoette ik op een wijnbouwcongres in Thessaloniki een groepje Cyprioten, onder wie producenten en een universitair docent, Yorgos Manganaris, die me veel vertelden over de wijnbouw op het eiland Cyprus. Een paar maanden later kreeg ik een uitnodiging van Yorgos om een

gastcollege te komen geven aan de Cyprus University of Technology. Die uitnodiging nam ik dankbaar aan en zo bracht ik in februari 2020 een bezoek aan Cyprus.

Engelse smaak

Cyprus is het oudste wijnproducerende land van de EU, waarvan het in 2004 lid is geworden. Er zijn bij opgravingen 5500 jaar oude potscherven gevonden met sporen van wijnsteenzuur. Als gevolg van zijn strategische positie in de Middellandse Zee heeft Cyprus een bewogen geschiedenis en je ziet er zowel veel oosterse als westerse culturele invloeden. Tussen de vijftiende en negentiende eeuw stond het land onder Ottomaans beheer en raakte de wijnbouw op het eiland in het slop. Het werd een Engelse kolonie in 1878 en een jaar later schreef de Britse ontdekkingsreiziger en koloniaal bestuurder Samuel White Baker: *'No quality of Cyprus wine is suitable to the English palate.'*

Onder het Engelse bewind kwam de wijnbouw echter weer tot leven, onder andere omdat Cyprus – om redenen waarvoor tot

Xynisteriwijnstok © Zambartas Winery

Weinig mensen weten dat Cyprus het oudste wijnproducerende land van de Europese Unie is. Het is een wonderlijk mengsel van traditie en moderniteit. En sommige van die zorgvuldig bewaarde tradities kunnen van onschatbare waarde zijn nu de wijnbouw zich moet aanpassen aan het opwarmen van het klimaat.

op heden geen goede verklaring is – gespaard is gebleven voor phylloxera. Nog steeds groeien de wijnstokken op Cyprus zonder wortelstok. Toen Spanje rond 1900 zwaar werd getroffen door de phylloxera-crisis, produceerde Cyprus aanzienlijke hoeveelheden van een wijn die sherry moest vervangen voor de Engelse markt. Na de onafhankelijkheid van Engeland werd de productie op Cyprus steeds meer gericht op kwaliteitswijn. Internationale variëteiten, zoals sauvignon blanc, syrah en cabernet sauvignon, deden hun intrede, maar het grootste deel van de aanplant bleef bestaan uit traditionele rassen, waaronder xynisteri (wit) en mavro (rood). De nieuwe generatie van producenten is zich steeds sterker bewust van de onschatbare waarde van de inheemse variëteiten, en er is sprake van een heuse revival.

Bestand tegen droogte

We hadden ons niet zo goed ingelezen voor ons vertrek naar Cyprus en toen we laat in de avond in onze huurauto naar het hotel reden, dat midden op het eiland lag, zaten we plotseling in de sneeuw. Dat was niet zo gek, want het hoogste punt van Cyprus, de berg Olympus, is 1952 meter hoog. In het Troodosgebergte daaromheen is er zelfs een klein skistation. De meeste wijngaarden in Cyprus liggen in dat gebergte, vaak rond de 1000 meter en zelfs tot 1400 meter. De koelere temperaturen die daar heersen, zijn ideaal voor het produceren van evenwichtige, frisse wijnen met een mooie, aromatische complexiteit.

De meeste wijngaarden liggen op terrassen. De Kyperounda Winery heeft terrassen gemaakt die veel lijken op de *patamares*, de terrassen in de Dourovallei in Portugal. Veel wijngaarden zijn beplant met *bush vines*; de wijnstokken groeien dan als lage struikjes, zonder bedrading. Wijnstokken die zo geplant zijn, kunnen heel goed tegen de droogte. Er wordt in Cyprus dan ook bijna niet geïrrigeerd. Het is goed mogelijk dat het feit dat de wijnstokken niet op andere onderstokken zijn geënt, maar dus hun eigen wortels kunnen behouden, ook bijdraagt aan de droogteresistentie. Het is moeilijk om dat wetenschappelijk te bewijzen, want in landen waar phylloxera endemisch aanwezig is, is het niet mogelijk om een onderzoek op te zetten om dat te meten. De lokale variëteiten, met name de al genoemde xynisteri en mavro, zijn niet alleen erg droogteresistent, maar hebben ook een sterke groei- en productiekracht. Er wordt vaak gezegd dat *bush vines* niet rendabel zijn vanwege lage rendementen, maar op Cyprus lukt het de boeren om met die snoeiwijze een goede opbrengst te halen.

Groot potentieel

Hoewel mavro (14%) en xynisteri (33%) het meest staan aangeplant, zijn het niet de interessantste rassen voor topwijnen. Mavro produceert lichte wijnen die een hoge drinkbaarheidsfactor hebben, maar die niet geschikt zijn voor lange flesrijping. Xynisteri kan goed zijn, maar is meestal vrij neutraal. Wijnboeren zijn dan ook druk bezig om het

Enkele vooraanstaande wijnbedrijven

Vouni Panayia

Dit bedrijf werd in 1987 opgericht door Andreas Kyriakides, die het nu samen met zijn zonen runt. Ze maken alleen wijnen van inheemse druivenrassen, waarbij de stokken zijn gesnoeid als *bush vines*. In het restaurant op het bedrijf worden gerechten geserveerd uit de Cypriotische traditie. Een van de meest authentieke wijnbedrijven in Cyprus.

Zambartas

Ook dit is een familiebedrijf, opgezet in 2006 door Akis Zambartas en na zijn dood in 2016 voortgezet door zijn zoon Marcos. Er is hier duidelijk veel kennis aanwezig: Akis studeerde wijnbouw in Montpellier en Marcos in Adelaide. Marcos is getrouwd met de Nederlandse Marleen Brouwer; zij doet de marketing en ontvangst. Een unieke wijn van Zambartas is de Single Vineyard Mavro van 99 jaar oude stokken uit de wijngaard Margelina.

Kyperounda Winery

Hooggelegen in het Troodosgebergte. Wijnmaker Minas Mina is een grote fan van xynisteri. Bij de rode wijnen ligt het accent op internationale variëteiten als syrah en cabernet sauvignon. Die zijn op terrassen geplant die qua schoonheid en uitzicht niet onderdoen voor de terrassen van de Dourovallei.

Tsiakkas

Ook hier worden wijnen gemaakt van zowel internationale als lokale variëteiten. Orestis Tsiakkas is een begenadigd wijnmaker; zijn wijnen blinken uit door evenwicht en finesse.

Vlassides

Een modern wijnbedrijf van de energieke Sophocles Vlassides, bijgestaan door Apostolos Gregoriou als technisch directeur. Er worden voornamelijk wijnen gemaakt van internationale druivenrassen, maar er wordt ook geëxperimenteerd met giannoudi. Vlassides produceert sinds kort bovendien een mousserende wijn, gemaakt met een tweede gisting op fles.

De wijngaard Margelina, met bijna honderd jaar oude stokken © Zambartas Winery

kwaliteitspotentieel van andere, in kleinere hoeveelheden aangeplante lokale variëteiten te exploreren. Twee rode rassen springen er duidelijk uit: maratheftiko en giannoudi. Van deze twee druivenrassen kunnen absolute topwijnen gemaakt worden, zoals de Giannoudi van Tsiakkas laat zien.

Ze hebben echter ook een groot nadeel. Door een fysiologisch defect kunnen ze zichzelf niet bestuiven, waardoor de vruchtzetting heel onregelmatig is. Daarom moeten ze in percelen worden geplant samen met andere variëteiten die op hetzelfde moment bloeien, zodat er kruisbestuiving kan plaatsvinden. Dat is natuurlijk heel lastig, want de plukkers moeten dan twee keer door elk perceel gaan.

Stekjes naar Bordeaux

Zelden ben ik zo enthousiast teruggekomen van een bezoek aan een wijnland. Een belangrijk thema in mijn onderzoek is het aanpassen van de wijnbouw aan het opwarmen van het klimaat. Alles wat we daarvoor nodig hebben is in Cyprus te vinden: aanplant hoog in de bergen omdat het daar koeler is, gebruik van laatrijpende variëteiten die aan het eind van het seizoen bij lagere temperaturen rijpen en inzet van droogteresistente wijnbouwtechnieken en variëteiten om goede rendementen te halen in droge omstandigheden, het liefst zonder irrigatie, omdat dat beter is voor het milieu. Ik heb meteen stekjes van xynisteri, maratheftiko en giannoudi naar Bordeaux laten komen om die nader te bestuderen.

Helaas zijn wijnen uit Cyprus in Frankrijk, Nederland en België moeilijk te verkrijgen. De binnenlandse markt is sterk en net als in bijvoorbeeld Zwitserland is er weinig behoefte aan export. Om wijnen uit Cyprus te proeven, moet je er dus heen, maar dat is echt geen straf.

Andreas Kyriakides en een van zijn zoons

© Linda van Buijtenen

©MARTIN VEENENDAAL

COLUMN

Anda Schippers

XXX

Xxx

PERSWIJN

HÉT WIJNMAGAZINE VOOR LIEFHEBBERS & PROFESSIONALS

Word abonnee van PERSWIJN en ontvang:

DIGITAAL
MAGAZINE

TOEGANG TOT HET
ONLINE ARCHIEF

PERSWIJN MAGAZINE
8X PER JAAR

SPECIALS

KORTING OP
PROEVERIJEN

Log in met uw abonneenummer en ontvang als welkomstgeschenk het e-book *Het ABC van wijnaroma's* van Lars Daniëls

www.perswijn.nl/abonnement